

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา
อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส
ECOTOURISM : CASE STUDY WILDLIFE SANCTUARY HALA - BALA
WAENG DISTRICT, NARATHIWAT PROVINCE.

มัสซิดา เต็งจิ¹
Mazzita Dengchi¹

¹ ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² สาขาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ Business Administration Department, Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University

² Business Division, Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส กลุ่มตัวอย่าง คือนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา – บาลา จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบประเมินศักยภาพและแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 51.50) มีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี (ร้อยละ 51.20) มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 72.20) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 53.50) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย (ร้อยละ 52.00) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001 – 20,000 บาท (ร้อยละ 40.50) มีลักษณะการท่องเที่ยว แบบอื่นๆ(มากกว่าหน่วยงาน) (ร้อยละ 77.30) มีลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยวโดยรถอื่นๆ(รถของหน่วยงาน) (ร้อยละ 79.00)

1. ด้านศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาพรวมทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว มีศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว ด้านการตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น มีศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับมาก ส่วนในด้านของการจัดการเชิงนิเวศ มีศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับน้อย

2. ด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการให้มีการพัฒนา ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการบริการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

3. แนวทางในการพัฒนาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกที่ดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน รวมทั้งประชาชนในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลาอำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตั้งแต่การค้นหาค้นหาสาเหตุของปัญหา การวางแผน การปฏิบัติ การประเมินผล และการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวภายในท้องถิ่น

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, ศักยภาพการท่องเที่ยว, ความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ABSTRACT

THIS RESEARCH AIMS TO STUDY, OF ECOTOURISM POTENTIAL, STUDY OF TOURISTS DEMAND ON ECOTOURISM POTENTIAL, TO SUGGEST THE DEVELOPMENT OF WILDLIFE SANCTUARIES AT HALA - BALA, WAENG DISTRICT NARATHIWAT PROVINCE. THE PURPOSIVE SAMPLING IS TOURISTS TRAVELING TO VISIT WILDLIFE SANCTUARIES AT HALA-BALA FOREST FOR 400 PEOPLE. WE HAVE USED ASSESSMENTS AND QUESTIONNAIRS TO CHECK LIST BY USING 5 RATING SCALE. THEN QUANTITATIVE ANALYSIS ABOUT THE DATA INVOLVES DESCRIPTIVE DATA, SUCH AS PERCENTAGE DATA AVERAGE DATA AND STANDARD DEVIATION DATA.

THE RESEARCH FOUND THE GENERAL INFORMATION OF TOURISTS IN WILDLIFE SANCTUARIES AT HALA - BALA FOREST SHOWED THAT THE MOST OF TOURISTS ARE FEMALE (51.50 %) AGE RANGE BETWEEN 20 – 30 YEAR (51.20 %) THEY HAVE SINGLE STATUS (72.20 %) GRADUATED WITH A BACHELOR IS DEGREE (53.50 %) MOST OF THEM ARE SELF – EMPLOYED (52.00 %) AND MOST OF THE TRAVELERS EARN 10,001 – 20,000 BAHT (40.50 %). THERE ARE OTHER TYPES OF TOURISM. (TRAVEL WITH DEPARTMENT, COMPANY OR AGENCY) (77.30 %). THERE ARE SEVERAL WAY TO TRAVEL (COMPANY CAR) (79.00 %).

1. THE POTENTIAL OF ECOTOURISM IN 7 ASPECTS SHOW IN THE GOOD LEVEL. AS A RESULT, WHEN CONSIDERING IN MANY ASPECTS, IT WAS FOUND THAT THE ENVIRONMENT OF TOURIST ATTRACTION, THE IMPORTANCE OF TOURISM AND ITS VALUE HAD A GOOD POTENTIAL OF ECOTOURISM RELATED TO THE HIGHEST LEVEL MEASURE. FOLLOWING BY THE CONVENIENCE OF ACCESSIBILITY CONDITION OF TOURIST ATTRACTION, THE FACILITIES THAT AVAILABLE IN TOURIST ATTRACTION, FEEDBACK FROM LOCAL PEOPLE. AS A RESULT, ALL OF THEM ARE AT THE HIGHEST LEVEL BY MEASURE. BUT FINALLY, THE ECOTOURISM MANAGEMENT STAY AND STILL AT LOW LEVEL.

2. THE DEMANDS OF THE TOURISTS THAT AFFECT TO THE POTENTIAL OF ECOTOURISM IN WILDLIFE SANCTUARIES AT HALA – BALA FOREST ARE GOOD IN GENERAL. ACCORDING TO THE DETAIL, MOST TOURISTS WOULD LOVE THE DEVELOPMENT OF TOURISM SUCH AS THE CONVENIENCE OF ACCESSIBILITY CONDITION OF TOURIST ATTRACTION, THE FACILITY AVAILABLED AND TRAVEL SERVICE FROM LOCAL PEOPLE IN THE COMMUNITY.

3. APPROACHES TO ENHANCE WILDLIFE SANCTUARIES AT HALA – BALA FOREST DISTRICT WAENG NARATHIWAT PROVINCE. THERE SHOULD BE PEOPLE INVOLVED OR THE GOVERNMENT SECTOR TO GIVE THE KNOWLEDGE AND GOOD UNDERSTANDING ABOUT ECOTOURISM TO LOCAL PEOPLE, TRAVELERS OR EVEN VARIOUS AGENCIES. LET EVERYONE CONCERN ABOUT ECOTOURISM AND LET THEM PARTICIPATE IN ECOTOURISM MANAGEMENT. SUCH AS MAKING A TOURIST GUIDE ABOUT WILDLIFE SANCTUARIES AT HALA – BALA FOREST DISTRICT WAENG NARATHIWAT PROVINCE. FIND THE MAIN CAUSE OF THE PROBLEM, PLANNING WORK, THE PARTITION FUNCTION, PERFORMANCE, PROJECT EVALUATION. FINALLY LEARN HOW TO TAKE CARE OF TOURIST ATTRACTION AND LOCAL RESOURCES.

Keyword: THE ECOTOURISM, THE ECOTOURISM POTENTIAL, TOURISTS DEMAND ON ECOTOURISM POTENTIAL

บทนำ

การท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมหลักที่มีความสำคัญซึ่งสามารถทำรายได้ให้กับประเทศไทยมากเป็นอันดับหนึ่ง จึงอาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวมีความสำคัญโดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอันจะส่งผลให้ความเป็นอยู่ของ ประชาชนในประเทศดีขึ้นด้วย ดังนั้นรัฐบาลได้มีการพัฒนาองค์ประกอบหลายอย่างทางการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ควบคู่กันอีกทั้งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยก็มีส่วนสำคัญในการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักทั้งในประเทศ และในระดับนานาชาติ (ภักดิศรี ประสิทธิ์, 2561) โดยการท่องเที่ยวนั้นมีหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการพักผ่อนของแต่ละบุคคลทำให้ทางเลือกของการท่องเที่ยวมีลักษณะแตกต่างกันออกไป (สุประภา สมนึกพงษ์, 2560, หน้า 2056-2057) รูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเป็นความนิยมหรือกระแสนิยมในสังคมยุคหนึ่งๆ ต่อมาองค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nation World Tourism Organization: UNWTO) ได้แบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเป็น 3 ประเภทหลัก คือ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (Natural Based Tourism) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Based Tourism) และการท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษ (Special Based Tourism) ต่อมาให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาหรือการประชุม Earth Summit ที่กรุงริโอเดจาเนโร ประเทศบราซิล มีการให้ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่าเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมทุกรูปแบบ ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดแนวคิดสำหรับใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติอยู่ 7 ประการ หรือเรียกว่า 7 Green (Seven Greens Concept) คือ 1.หัวใจสีเขียว (Green Heart) คือมีหัวใจรักในวิถีแห่งธรรมชาติ 2.รูปแบบการเดินทางสีเขียว (Green Logistics) คือ การเดินทางที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 3.แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว (Green Attraction) คือ แหล่งท่องเที่ยวต้องมีการบริหารจัดการ นโยบาย และดำเนินงานในทิศทางของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 4.ชุมชนสีเขียว (Green Community) คือ แหล่งท่องเที่ยวชุมชนทั้งในเมืองและชนบท เน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่สำคัญต้องคงไว้ซึ่งวัฒนธรรม และวิถีชีวิตอันเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน 5.กิจกรรมสีเขียว (Green Activity) คือ กิจกรรมที่คนสามารถทำได้เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน トラบเท่าที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม 6.การบริการสีเขียว (Green Service) คือ รูปแบบการให้บริการของธุรกิจท่องเที่ยวแขนงต่างๆที่สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวด้วยมาตรฐานคุณภาพที่ดี เลือกใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 7.ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Green Plus) คือไม่ว่าคุณจะเป็นแค่นักท่องเที่ยวธรรมดา หรือเป็นเจ้าของกิจการธุรกิจการท่องเที่ยว คุณก็ต้องมีกิจกรรม หรือการบริจาคให้คืนกลับแก่โลกใบนี้ด้วยความเต็มใจ และมุ่งหวังให้สร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือ Ecotourism เป็นแนวความคิดที่เพิ่งปรากฏขึ้นเมื่อไม่นานมีการใช้คำภาษาอังกฤษ ที่ให้ความหมายเช่นเดียวกัน ดังนี้ Nature tourism, Bio tourism, Green tourism คำเหล่านี้ล้วนเป็นการบอกถึงการท่องเที่ยวว่าเป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (sustainable tourism) จากการประชุม Globe 1990 ณ ประเทศ แคนาดา มีการให้ความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่า "การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และคนในท้องถิ่น โดยมีการปกป้อง และสงวน รักษา โอกาสต่าง ๆ ของคนรุ่นหลัง การท่องเที่ยวนี้มีความหมายรวมถึง การจัดการทรัพยากร เพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจสังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะเดียวกันก็สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย" (สฤษฎ์ แสงอรัญ,2541 อ้างถึงใน ศิริจรรยา ประพุดติก,2553)

ปัจจุบันการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ทำการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้แนวคิด "การท่องเที่ยววิถีไทย เก๋ไก๋อย่างยั่งยืน : Amazing Thailand Year 2018" (Manager Online, 2560) มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการที่เปลี่ยนจากสังคมที่มุ่งเน้นบริโภคนิยมเข้าสู่สังคมที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีจุดมุ่งหมายหลักคือสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ฉะนั้นหากประเทศไทยใดสามารถกำหนดมาตรการการท่องเที่ยวมาเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ก็จะเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศนั้น ซึ่งจังหวัดนราธิวาสได้เขียนแผนพัฒนาจังหวัด พ.ศ.2561 – 2564 ขึ้นโดยชววิสัยทัศน์จังหวัดนราธิวาสว่า "เศรษฐกิจมั่นคง การค้าเฟื่องฟู ธรรมชาติสวยงามอย่างยั่งยืน" และได้อธิบายวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวว่าจังหวัดเน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน พร้อมทั้งการสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ จากต้นทุนของจังหวัดที่เกิดบริการที่มีมูลค่าสูง (สำนักงานจังหวัดนรา,2561)

จังหวัดนราธิวาส เป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับผลกระทบด้านการท่องเที่ยวจากเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2547 ถึง ปัจจุบันหากติดตามข่าวสารและภาพตามจินตนาการของผู้คนทั่วไป จะเกิดความรู้สึกว่าจังหวัดชายแดนใต้น่าจะเป็นพื้นที่ที่น่ากลัว ไม่กล้าเดินทางไปสัมผัสหรือท่องเที่ยว เพราะมีความกังวลเรื่องความปลอดภัย แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสความสมบูรณ์ของธรรมชาติและป่าไม้ในช่วงของวันหยุดพักผ่อนอย่างต่อเนื่อง ในปี 2561 ทางรัฐบาลหันกลับมาให้ความสนใจเรื่องของการท่องเที่ยวจังหวัดชายแดนใต้มากขึ้นโดยมีการวางโครงการ "เก่ายกถิ่น ชวนกันเที่ยวได้ ประจำปี 2561" ซึ่งจัดขึ้นจากความร่วมมือของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดนราธิวาส ร่วมกับไปไหนดี ทราเวล มุลนิธิเทพปุษนิยสถาน และสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดนราธิวาส โดย ผอ.ททท.ชายแดนใต้ เป็นผู้จัดขึ้น (Meetthinks,2561)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และนำข้อมูลมาเสนอเป็นแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวให้มีศักยภาพพร้อมที่จะรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้เพิ่มขึ้นซึ่งก่อให้เกิดผลจากการวิจัยที่สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้แก่หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่นในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ:กรณีศึกษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา- บาลา อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ:กรณีศึกษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา- บาลา อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส
3. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส

ขอบเขตการวิจัย

1. เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้วิธีการสำรวจและตามด้วยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือขอบเขตการศึกษา โดยใช้กลุ่มประชากรเป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน
2. ระยะเวลาที่ทำการศึกษา เริ่ม พฤศจิกายน 2561 - เดือนมกราคม 2562
3. สถานที่เก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling)

กรอบแนวความคิด

ตัวแปรต้น

ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว
 - ลักษณะการท่องเที่ยว
 - ลักษณะการเดินทาง
 - ความต้องการและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว
1. ด้านจุดดึงดูดการท่องเที่ยวและเรียนรู้แหล่งธรรมชาติ
 2. ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
 3. ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว
 4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
 5. ด้านความหลากหลายของกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่
 6. ด้านการบริการท่องเที่ยว
 7. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปรตาม

ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

โดยแบ่งออกเป็น 7 ด้าน คือ

- ด้านความสะดวกในการเข้าถึง
- ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว
- ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว
- ด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว
- ด้านความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว
- ด้านการตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น
- ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอบางแก้ว จังหวัดนราธิวาส
2. ทราบถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอบางแก้ว จังหวัดนราธิวาส
3. หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น ได้ทราบปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอบางแก้ว จังหวัดนราธิวาส ต่อไป

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษา เรื่อง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอบางแก้ว จังหวัดนราธิวาส โดยการศึกษาวิจัยนี้จะเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ซึ่งมีวิธีการวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่าง

นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอบางแก้ว จังหวัดนราธิวาส โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จำนวน 400 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ชุดคือ 1. แบบประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอบางแก้ว จังหวัดนราธิวาส 2. แบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้ คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ฮาลา-บาลา อำเภอบางแก้ว จังหวัดนราธิวาส โดยแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ตอนที่ 3 ข้อมูลปัญหาและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลแนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ ตำรา วารสาร บทความวิชาการ งานวิจัย ห้องสมุดและระบบสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต และลงพื้นที่เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานพร้อมทั้งนำแบบประเมินไปประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอบางแก้ว จังหวัดนราธิวาส

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอบางแก้ว จังหวัดนราธิวาส เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ 1) แหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอบางแก้ว จังหวัดนราธิวาส ใช้แบบประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอบางแก้ว จังหวัดนราธิวาส โดยใช้กลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) จำนวน 400 คน

การวิเคราะห์ และการนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอบางแก้ว จังหวัดนราธิวาส

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา ซึ่งเป็นการตอบแบบสอบถามที่เป็นแบบเลือกตอบ (check-list) ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ ลักษณะการท่องเที่ยว และลักษณะการเดินทาง วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) โดยใช้ค่าการแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส การเก็บรวบรวมข้อมูลคือใช้แบบสอบถาม มีลักษณะแบบสอบถามตามวิธีไลเคิร์ตสเกล (likert scale) โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส เป็นรายด้านจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 4 ข้อมูลปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดสงขลา โดยใช้ค่าความถี่ (frequencies)

ตอนที่ 5 แนวทางในการพัฒนาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส พบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สามารถพิจารณารายด้านได้ดังนี้

ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก เนื่องจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส สามารถเดินทางจากถนนสายหลักถึงแหล่งท่องเที่ยวมีถนนลาดยางสภาพผิวถนนสมบูรณ์ตลอดสาย พาหนะที่เข้าถึงจากถนนสายหลักถึงแหล่งท่องเที่ยวรถบัสและรถที่มีขนาดเล็กกว่าสามารถเข้าถึงได้ ระยะทางจากถนนสายหลักถึงแหล่งท่องเที่ยวประมาณ 3 – 6 กิโลเมตร แต่มีป้ายชี้ทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวเฉพาะบริเวณที่ตั้ง สอดคล้องกับการศึกษาของ (สมชาย เลี้ยงพรพรรณ, 2546) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบสงขลา พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่ได้คะแนนศักยภาพอยู่ในระดับมากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพถนนที่ดี มียานพาหนะเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีระยะทางจากถนนไม่ไกลจากถนนสายหลัก มีป้ายบอกทางจนถึงแหล่งท่องเที่ยว

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก เนื่องจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส มีน้ำ ไฟฟ้า มีเพียงพอ มีภาชนะรองรับขยะเพียงพอ มีที่จอดรถยนต์ รถสามล้อเครื่อง รถจักรยานยนต์ เป็นลานคอนกรีต มีที่พักรวมและที่พักผ่อนอย่างเพียงพอ มีห้องส้วม ห้องอาบน้ำ ซึ่งตรงกับแนวคิดของ (วรรณ วรชวณิช, 2546 อ้างถึงใน นรพล เกตุทัตวรรณ, 2557) กล่าวว่า การท่องเที่ยวจะสมบูรณ์ได้จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง ซึ่งโครงสร้างพื้นฐาน เป็นส่วนที่สนับสนุนให้ธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี และก่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการทำกิจกรรมและการดำเนินธุรกิจต่างๆ เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ สัญญาณอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส มีสภาพทางธรรมชาติ มีระบบนิเวศ สภาพทางวัฒนธรรม ที่สมบูรณ์ และยังไม่มียุทธศาสตร์ในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งตรงกับแนวคิดของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2555, หน้า 4-7) กล่าวว่าทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นสินค้าหลักทางการท่องเที่ยวหรือเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาท่องเที่ยว จึงต้องสามารถจูงใจหรือกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางมาท่องเที่ยว

ด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอแวง จังหวัดนราธิวาส มีความสวยงามตามธรรมชาติเป็นแหล่งรวมความหลากหลายทางชีวภาพที่ยังไม่ถูกตัดแปลง หรือถูกรบกวนจากมนุษย์ ได้ขึ้นทะเบียนเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและมีทรัพยากรที่มีความหลากหลายอุดมสมบูรณ์ มีสิ่งทีสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตในอดีต วิถีชีวิตในปัจจุบัน หรือวัฒนธรรมหลักประจำถิ่น ดังนั้นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลาจึงเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะหรือมีความเป็นเอกลักษณ์ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่

ด้านความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอแวง จังหวัดนราธิวาส มีความปลอดภัยในการเดินทางจากเส้นทางหลักถึงแหล่งท่องเที่ยว การดูแลและรักษาความปลอดภัยมีมาตรการและเจ้าหน้าที่ดูแลและรักษาความปลอดภัยอย่างทั่วถึงตลอดเวลา ความปลอดภัยในการจัดกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวมีมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ

ด้านการตอบรับของประชาชนในท้องถิ่นท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก เนื่องจากประชาชนในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอแวง จังหวัดนราธิวาส ส่วนใหญ่มีความยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยว คนในชุมชนส่วนใหญ่ยังคงรักษาความเป็นเอกลักษณ์ในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ แต่ในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ประชาชนมีโอกาสน้อยมากในการมีส่วนร่วม และคนในชุมชนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับแนวคิดของ (ฉันทิช วรรณถนอม, 2552, หน้า 60 - 61) กล่าวว่า การท่องเที่ยวจะขับเคลื่อนไปข้างหน้าได้หรือไม่จะต้องอาศัยสิ่งสำคัญเจ้าบ้าน หรือประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว จะมีส่วนสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวได้โดยตรง ดังนั้นประชาชนในท้องถิ่นจึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวกลับมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยว

ด้านการจัดการ อยู่ในระดับน้อย เนื่องจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอแวง จังหวัดนราธิวาส ยังไม่มีการให้การศึกษ หรือสื่อความหมายใดๆ ต่อนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงควรจัดให้มีการศึกษาให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ เช่น มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว มีเจ้าหน้าที่หรือวิทยากรนำชมธรรมชาติ มีป้ายให้ความรู้ นิทรรศการ คู่มือการท่องเที่ยว เป็นต้น

ส่วนของประเด็นองค์กรในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จากผลการศึกษาไม่พบว่ามี องค์กรที่เกิดจากร่วมมือกันของคนในท้องถิ่นเข้ามาช่วยจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่ง มีแต่หน่วยงานราชการซึ่งต้องรับผิดชอบงานในแหล่ง จึงควรสนับสนุนหรือดำเนินการให้มีองค์กรที่เกิดจาก ความร่วมมือของคนในท้องถิ่นเข้ามาช่วยจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในแต่ละแหล่ง ซึ่งองค์กรนี้ อาจอยู่ในรูปของกลุ่ม ชมรม และเครือข่ายโครงการท่องเที่ยวเชิง เป็นต้น ดังนั้นผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องจึง ควรเร่งรีบดำเนินการสร้างความเข้าใจกับคนในท้องถิ่นหรือประสานขอความสนับสนุนจากหน่วยงาน องค์กร หรือสถาบันการศึกษา เพื่อให้เข้ามาช่วยดำเนินการในด้านนี้

2. ศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ:กรณีศึกษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา- บาลา อำเภอแวง จังหวัดนราธิวาส

2.1. ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา – บาลา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 51.50) มีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี (ร้อยละ 51.20) มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 72.20) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 53.50) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย (ร้อยละ 52.00) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001 – 20,000 บาท (ร้อยละ 40.50) มีลักษณะการท่องเที่ยว แบบอื่นๆ(มากับหน่วยงาน) (ร้อยละ 77.30) มีลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยวโดยรถอื่นๆ(รถของหน่วยงาน) (ร้อยละ 79.00)

2.2. ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า

1. ด้านจุดดึงดูดการท่องเที่ยวและเรียนรู้แหล่งธรรมชาติ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พึงพอใจที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลายังคงความสวยงาม/อุดมสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติ เป็นป่าที่ยังคงความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ และมีความหลากหลายทางชีวภาพ ส่วนแหล่งธรรมชาติที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดการให้คนในท้องถิ่นอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่นไว้

2. ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากป้ายบอกทางมีน้อย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มป้ายบอกทางให้มีความชัดเจนจากถนนสายหลักถึงแหล่งท่องเที่ยว และจัดให้มีจุดรับนักท่องเที่ยวจากถนนสายหลักเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยว

3. ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากมี ป้อมยาม หรือสถานที่ที่เป็นจุดอำนวยความสะดวก มีการรักษาความปลอดภัยจากสัตว์ป่า มีการรักษาความปลอดภัยจากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ทำให้นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย

4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นและเพียงพอ โดยเฉพาะห้องสุขา-ห้องน้ำ ควรเพิ่มในเรื่องของร้านค้า ร้านอาหาร และร้านขายของที่ระลึกที่ดำเนินการโดยคนในชุมชน

5. ด้านความหลากหลายของกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีรูปแบบของกิจกรรมโดยรวมมีความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม มีกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ชมวิถีชีวิตชาวกอซมกเงือกและสัตว์ป่า แต่ขาด รูปแบบของกิจกรรมสะท้อนชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น

6. ด้านการบริการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากไม่มีเอกสารเผยแพร่ที่เป็นคู่มือการท่องเที่ยว และไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อให้อ่านข้อมูลและบริการแก่นักท่องเที่ยว แต่มีเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถให้ความรู้เรื่องธรรมชาติและระบบนิเวศแก่นักท่องเที่ยว และมีบุคลากรในการดูแลและให้บริการนักท่องเที่ยว

7. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากคนในท้องถิ่นไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน และดำเนินงานด้านท่องเที่ยว ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม ร่วมในกิจกรรมของแหล่ง เพื่อจะให้เกิดการพัฒนาจากความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นควบคู่ไปกับการพัฒนาของภาครัฐ และประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากแหล่งท่องเที่ยว

3. แนวทางในการพัฒนาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกที่ดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน รวมทั้งประชาชนในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2. ควรมีการจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

3. รัฐบาลควรจัดงบประมาณให้กับผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆ รวมทั้งพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ ร้านค้า โทรศัพท์สาธารณะ ร้านอาหาร ที่พัก เป็นต้น

4. ควรส่งเสริมให้ประชาชนท้องถิ่นเห็นคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเอง โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อที่เข้าใจง่าย เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งอธิบายให้ทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

5. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตั้งแต่การค้นหาสาเหตุของปัญหา การวางแผน การปฏิบัติ การประเมินผล และการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวภายในท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ (Suggestion) จากผลการวิจัย และการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดนราธิวาส
2. ควรศึกษารูปแบบและสร้างสื่อที่เหมาะสมต่อการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ฮาลา – บาลา อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาสให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว เดินทางมาในพื้นที่มากขึ้น
3. ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยให้กับ นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะความปลอดภัยของ นักท่องเที่ยวถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรก และปัญหาดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวจังหวัดนราธิวาส ทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความวิตกกังวล และไม่กล้าที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือ ดูแล เอาใจใส่ เป็นอย่างดีจากหลายๆ ฝ่าย โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษาคือ รองศาสตราจารย์ นิภา รุ่งเรืองวุฒิไกร ในการแนะนำตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบคุณนักท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา – บาลา ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำวิจัย งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ท้ายสุดผู้วิจัยเห็นว่างานวิจัยชิ้นนี้มีประโยชน์และคุณค่าของงานวิจัย ขอมอบให้แก่มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง (References)

Manager Online.(2560). 2561 “ปีท่องเที่ยววิถีไทย เก๋ไก๋อย่างยั่งยืน” จัด 15 กิจกรรมใหญ่ส่งเสริมการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อวันพฤหัสบดี 19,2561. จาก <https://today.line.me/th>.

Meetthinks. (2561). ผอ.ททท.ชายแดนใต้ โจทย์ยากที่ต้องคิดให้มากกว่า. สืบค้นเมื่อวันพฤหัสบดี 20,2561. จาก <https://www.meetthinks.com>.

เลิศพร ภาระสกุล. (2559). พฤติกรรมนักท่องเที่ยว. (พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2557).คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐาน คุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทยรายจังหวัดปี2561.สืบค้นเมื่อวัน ธันวาคม 10,2561. จาก https://www.mots.go.th/more_news.php?cid=509&filename=index.

กัลยา สว่างคง. (2558, มกราคม-ธันวาคม). “การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในมุมมองของ นักท่องเที่ยวกรณีศึกษา แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตกในจังหวัดสระบุรี” วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 18(1):10-25.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ.(พิมพ์ครั้งที่ 1).กรุงเทพฯ.

- ฉันทิช วรรณถนอม. (2552). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.(พิมพ์ครั้งที่1).กรุงเทพฯ:ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.
- ชัยยงค์ บัวบาน, จตุรงค์ แผละออง และสถาพร แก้วพจน์. (2560). โครงการสำรวจความคิดเห็น ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและการใช้บริการโปรแกรม สื่อความหมายทางธรรมชาติ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย.ศูนย์วิจัยและพัฒนา นวัตกรรม อุทยานแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมาส่วนและพัฒนานวัตกรรม อุทยาแห่งชาติสำนักงานกรม อุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช พ.ศ.2560.ปีที่ 14 ฉบับที่ 14.
- จิรัชญา มณีเนตร. (2553). ไทยศึกษาเพื่อการท่องเที่ยว. (พิมพ์ครั้งที่ 1).กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ โอ เอส พรินต์ติ้ง เฮ้าส์.
- ธนกฤต สุทธินนท์โชติ (2559). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ – เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี.วิทยานิพนธ์ สาขาบริหารธุรกิจ.มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. สงขลา.
- นรพล เกตุทัตวรรณ. (2557). แรงจูงใจการท่องเที่ยวและการแบ่งกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวชาว ยุโรปที่เดินทางมาท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิตย์.กรุงเทพฯ.
- นิตา ชัชกุล. (2555). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.(พิมพ์ครั้งที่4). กรุงเทพฯ: บริษัท วี.พรินท์(1991)จำกัด.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. (พิมพ์ครั้งที่ 1). เชียงราย: บริษัท ธรรมสาร จำกัด.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2555). การจัดการตลาดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.(พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- ประชิด สกณะพัฒน์, วิมล จิโรจพันธุ์ และอุดม เขยกิจวงศ์. (2554). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว.
- ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูลและพัชรินทร์ เสริมการดี. (2556). “การศึกษาศักยภาพและแนวทางการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านทุ่งมะปราง อำเภอกวนโดนและบ้านโดนปานัน อำเภอกวน การหลง จังหวัดสตูล” วารสารสุทธิปริทัศน์, 27(83):97-112.
- ภัคศรีชญ์ ประสิทธิ์. (2561). มารู้อว่า...การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเรา..อย่างไร.สืบค้นเมื่อวันพฤศจิกายน 20,2561. จาก: <http://110.164.64.56/Tourist/Travel%20important.html>.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2557). ความรู้พื้นฐานของมัคคุเทศก์และการท่องเที่ยวอาเซียน. (พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มัชฌิมา อุดมศิลป์. (2556). “แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ของชุมชนคลองโคนจังหวัดสมุทรสาคร” วารสารวิทยบริการ.24(6):135-149
- รชพร จันทร์สว่างและคณะ. (2554). การจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ.(พิมพ์ ครั้งที่5). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ราตรี นันทสุนทร. (2553). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: จุฑทอง.
- รุ่งราตรี อึ้งเจริญ และ ชวลีย์ ณ กลาง. (2560). “การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัด สมุทรสาคร”. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. 11(1).133-148.
- รววลัญช์ สัจจาภิรัตน์ และกฤษ จรินทร์. (2556). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาชุมชนทุ่งเพล ตำบลฉนวน อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี. งานวิจัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2561). เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา. สืบค้นเมื่อวัน พฤศจิกายน 25,2561. จาก <https://th.wikipedia.org>.
- วิชิต อยู่น. (2550). การวิจัยและการสืบค้นข้อมูลทางธุรกิจ. (พิมพ์ครั้งที่ 1).กรุงเทพฯ : บริษัท พรินท์ แอทมี จำกัด.

วิภา ศรีระทุ. (2551). ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. สาร นิพนธ์ สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.กรุงเทพฯ

วิมล จิโรจพันธ์ และคณะ. (2548). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. (พิมพ์ครั้งที่1). กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์แสงดาว.

ศรัญญา วรากุลวิทย์.(2551). ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: หจก.สามลดา.

ศิริ ฮามสุพธิ์. (2543). สังคมการท่องเที่ยว. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.

ศิริจรรยา ประพตติกิจ.(2553).การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวใน อำเภอเมือง จังหวัดตราด เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.ปริญญาานิพนธ์ สาขาวิชาการวางแผนและการ จัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สมชาย เลี้ยงพรพรรณ.(2546). “การศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบสงขลา” วารสารมหาวิทยาลัยทักษิณ.6(2) : 1-19.

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. (2561). กลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.สืบค้นเมื่อวันที่ ธันวาคม 8,2561. จาก <http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=27&chap=3&page=t27-3-infodetail05.html>.

สำนักงานจังหวัดนรา. (2561). วิสัยทัศน์จังหวัดนราธิวาส. สืบค้นเมื่อวันที่ ธันวาคม 24, 2561. จาก <http://www2.narathiwat.go.th/nara2016/content/vision>.

สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 6 สาขาปัตตานี. (2561). ประวัติป่าฮาลา-บาลา. สืบค้นเมื่อวันที่ ธันวาคม 24,2561. จาก http://pattani.dnp.go.th/base/ap_hala.html.

สุจิตราภรณ์ จุสปาโล. (2558). “การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในพื้นที่เกาะสาหร่ายจังหวัดสตูล” วารสารJournal of Community Development Research มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 6(1) : 81-93.

สุวีร์ณัสน์ โสภณศิริ. (2554). การวิเคราะห์พฤติกรรมนักท่องเที่ยว.(พิมพ์ครั้งที่1).กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์อินทนิล.

อุทิศ สังขรัตน์ และธเนศ ทวีบุรุษ. (2558).การจัดการท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์และวิถีชุมชนในเขต พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศพื้นที่ภาคใต้. คณะศิลปศาสตร์และคณะการจัดการสิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.สงขลา.